EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 18.02.2005
KOM(2005) 53 lõplik

Ettepanek

**NÕUKOGU SOOVITUS**

**prioriteetsete meetmete kohta koostöö tõhustamiseks arhiivinduse valdkonnas Euroopas**

(komisjoni esitatud)

## SELETUSKIRI

6. mail 2003. aastal andis Euroopa Liidu ministrite nõukogu välja resolutsiooni arhiivide kohta liikmesriikides.[1] Kõnealune resolutsioon kutsub komisjoni üles koostama ekspertide rühma, kus oleks esindatud ka uued liikmesriigid ja mille eesmärk oleks tegeleda mitmete küsimustega, mis käsitlevad arhiivide olukorda Euroopa Liidus ning esitada nõukogule aruanne, mis sisaldab suuniseid tihedamaks edaspidiseks koostööks arhiivinduse küsimustes Euroopa tasandil.

6. mai 2003. aasta resolutsioon tugineb nõukogu varasemale resolutsioonile arhiivide kohta, mis pärineb 14. novembrist 1991.[2] Nimetatud 14. novembri 1991. aasta resolutsiooni tulemuseks oli ekspertgrupi koostatud aruanne „Arhiivid Euroopa Liidus“[3], mis esitati nõukogule 1993. aastal. Selle aruande järgselt rõhutas nõukogu oma 17. juuni 1994. aasta otsustes[4] arhiivide tähtsust Euroopa kultuuripärandi osana ja leppis kokku suurema koostöövajaduse tähtsuses arhiivinduse valdkonnas. Kõnealused nõukogu otsused on olnud oluliseks katalüsaatoriks Euroopa arhiivide vahelise koostöö edendamisel viimase kümne aasta jooksul.

Alates 1993. aastast on info- ja kommunikatsioonitehnoloogia teinud läbi pideva ning kiire arengu, millel on otsene mõju dokumendihaldusele ja arhiivikorraldusele. Lisaks on Euroopa Liit selle aja jooksul laienenud 12 liikmesriigist 25 liikmesriigini. Paljud liikmesriigid ja ka Euroopa Liidu institutsioonid ise on sätestanud hulga seadusmuudatusi, mis käsitlevad kodanikele parema juurdepääsu tagamist teabele ja dokumentidele. Samuti on oluliselt suurenenud teabe üle piiride liikumise tähtsus. Nendel arengutel on olulised tagajärjed dokumendihaldusele ja arhiivikorraldusele ning nad viivad arusaamisele tihedama kooostöö vajalikkusest liikmesriikide ja EL institutsioonide vahel selles valdkonnas.

Seetõttu tervitas komisjon nõukogu 6. mai 2003. aasta resolutisooni kui võimalust tegeleda küsimustega, mis seisavad dokumendihalduse ja arhiivikorralduse ees laieneud Euroopa Liidus. Vastuseks nõukogu resolutsioonile aitas rühm igast 25 liikmesriigist päritolevaid eksperte koostada komisjonil „Aruande arhiivide kohta laienenud Euroopa Liidus“. See aruanne esitatakse nõukogule koos lisatud komisjoni ettepaneku eelnõuga nõukogu soovituse kohta, mis käsitleb Euroopa arhiive puudutavaid prioriteetseid tegevusi tihedama koostöö huvides.

Aruanne kirjeldab liikmesriikide ja Euroopa Liidu institutsioonide avalike arhiivide praegust olukorda, dokumendihalduse ja arhiivikorralduse võimalikku arengut ning arhiiviteenuste rolli 21. sajandil.

---

1 ELT C 113, 13.5.2003
2 EÜT C 314, 5.12.1991
3 OPOCE, 1994, ISBN 92-826-8233-1
4 EÜT C 235, 23.8.1994

Vastavalt nõukogu 6. mai 2003. aasta resolutsioonile sisaldab aruanne mitmeid suuniseid arhiividealase tihedama koostöö jaoks tulevikus ning ettepanekuid konkreetsete meetmete osas arhiivinduse valdkonnas Euroopa tasandil.[5]

Aruandes pakutavad prioriteetsed meetmed sisaldavad meetmeid dokumentide kahjustumise või arhiivide kadumise ennetamiseks, vähendamiseks või taastamiseks loodus- ja muude katastroofide korral, võttes eeskujuks looduskatastroofide käigus saadud õppetunde, mida pakuvad hiljutised üleujutused erinevates Euroopa riikides. Tehakse ka ettepanek parandada dokumentide ja arhiivide hoidmist, sealhulgas meetmed standardite ja kirjelduste kehtestamiseks arhiivihoonete ja hoidlate osas. Arhiividealast koostööd tuleb tihendada peamiselt elektrooniliste dokumentide ja arhiivide autentsuse, pikaajalise hoidmise ja juurdepääsu valdkonnas. Samuti pannakse ette võtta meetmed arhiivide varguse ennetamiseks ja varastatud dokumentide taastamise korraldamiseks. Veel tehakse aruandes ettepanek EL portaali loomiseks laienenud Euroopa Liidu arhiivipärandile, et pakkuda Euroopa Liidu kodanikele lihtsat ja piiriülest juurdepääsu arhiividele.

Need prioriteedid tuleb ellu viia tõhusama koordineerimise, teabe jagamise ja heade tavade vahetamise abil Euroopa tasandil. Selleks teeb aruanne ettepaneku luua EL liikmesriikide ja EL institutsioonide arhivaaride rühm. See rühm tagaks teabevahetuse ja arendaks edasist koostööd arhiivinduse valdkonnas, tuginedes konsensusele ja subsidiaarsuse põhimõtte täielikule järgimisele. Ta keskenduks konkreetsetele meetmetele, millele on viidatud aruandes ning eelkõige eespool mainitud prioriteetidele. Arhivaaride rühmal on kavas esitada Euroopa arhiividega seotud prioriteetide kohta esimene aruanne kolme aasta pärast.

[5] Täpsema ülevaate saamiseks vaata lisatud aruande kommenteeritud kokkuvõtet

Ettepanek

# NÕUKOGU SOOVITUS

## prioriteetsete meetmete kohta koostöö tõhustamiseks arhiivinduse valdkonnas Euroopas

EUROOPA ÜHENDUSTE NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 151 lõike 5 teist taanet,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,

ning arvestades järgmist:

(1) Nõukogu resolutsiooni ja arhiivikorralduse küsimustes peetud kultuuriministrite 14. novembri 1991.[6] aasta kohtumise ning nõukogu 17. juuni 1994. aasta otsuste tulemusena tihedama koostöö kohta arhiivinduses,[7] on tehtud esimesi edusamme liikmesriikide vahelise tihedama koostöö osas arhiivinduses.

(2) Nõukogu 6. mai 2003. aasta resolutsioon liikmesriikide arhiivide kohta[8] rõhutas arhiivide tähtsust Euroopa ajaloo ja kultuuri mõistmiseks ning ühiskonna demokraatlikuks toimimiseks 1.mail 2004.aastal aset leidnud liidu laienemise raamistikus.

(3) Ühenduse raames on riigiasutuste, rahvusarhiivide ning tööstuse ja uurimisasutuste esindajate osavõtul peetud multidistsiplinaarseid foorume kus on käsitletud masinloetavate andmete haldamise, hoidmise, säilitamise ja otsinguga seotud probleeme.

(4) Nõukogu 6. mai 2003. aasta resolutsioon rõhutas ka info- ja sidetehnoloogia rakenduste ja lahenduste edasise arendamise vajadust arhiivinduses.

(5) Komisjon toob esile liidu institutsioonide poolt tehtud töö konkreetselt Euroopa filmiarhiivide valdkonnas, sealhulgas nõukogu 24. novembri 2003.[9] aasta resolutsioon kinematograafiateoste hoiuleandmisest Euroopa Liidus ning komisjoni 16. märtsi 2004. aasta ettepanek Euroopa Parlamendi ja nõukogu soovituse kohta filmipärandi ja sellega seotud tööstustegevuse konkurentsivõimelisusega.

(6) 6. mai 2003. aasta resolutsioonis kutsus nõukogu komisjoni üles esitama aruande arhiivinduse praeguse olukorra ja tulevase arengu kohta laienenud liidus. „Aruanne

---

6 EÜT C 314, 5.12.1991, lk 2.
7 EÜT C 235, 23.8.1994, lk. 3
8 ELT C 113, 13.5.2003, lk 2.
9 ELT C 295, 5.12.2003, lk 5.

arhiivindusest laienenud Euroopa Liidus“, mille on koostanud rühm liikmesriikide eksperte ning mis valmis 2004. aasta juunis, on kindlaks aluseks Euroopa arhiivinduse edasisele arengule. See sisaldab nõukogu taotlusel ettepanekuid praktiliste meetmete osas ning juhiseid tihedamaks koostööks arhiivinduse valdkonnas Euroopa tasandil.

SOOVITAB JÄRGMIST:

A. Liikmesriikidel ja liidu institutsioonidel tuleb arhiivinduse valdkonnas viia järgnevatel aastatel ellu järgmised tähtsuse järjekorras esitatud meetmed:

(1) Euroopa arhiivide kahjustuste eest hoidmine ja kahjustumise ennetamine:

– näidistegevuskava väljatöötamine dokumentide ja arhiivide kahjustumise ennetamise meetmete edendamiseks looduskatastroofide ja muude kahjujuhtumite korral.

– kahjustunud dokumentide ja arhiivide hoidmise ja taastamise alase tegevuse edendamine kogu ühenduse piires.

– liikmesriikide rahvusarhiivide ja liidu institutsioonide arhiiviteenistuste poolt standardite ja kirjelduste kehtestamine ja edendamine uute arhiiviotstarbeliste hoonete ehitamiseks.

(2) Euroopa interdistsiplinaarse koostöö tugevdamine elektrooniliste dokumentide ja arhiivide osas:

– koostöö tõhustamine elektrooniliste dokumentide ja arhiivide autentsuse, pikaajalise säilitamise ja kättesaadavuse kindlustamisel, eriti selliste elektrooniliste dokumendihalduse ja arhiivikorralduse süsteemide nagu MoReq (elektroonilise dokumendihalduse ja arhiivikorralduse süsteemide näidisnõuded) loomise suhtes kehtivate nõuete kaasajastamise ja laiendamise kaudu, mis on abiks avaliku halduse paremal korraldamisel ning elektrooniliste dokumentide ja arhiivide DLM[10] foorumi korraldamise jätkamine.

(3) Euroopa dokumentide ja arhiivide Internetiportaali loomine ja hooldus.

– liikmesriikide rahvusarhiivide ja liidu institutsioonide arhiiviteenistuste vahendusel Internetiportaali pakkumine, mis võimaldaks lihtsamat ja piiriülest juurdepääsu liikmesriikide ja liidu institutsioonide dokumentidele ja arhiividele. Seda Internetiportaali võib hostida liikmesriigi rahvusarhiivi teenistus.

(4) Heade tavade edendamine dokumentide ja säilikute haldamise ja neile juurdepääsu kohta käivate riiklike ja Euroopa õigusaktide osas:

– liikmesriikide rahvusarhiivide ja liidu institutsioonide arhiivide teenistused peaksid jälgima igas liikmesriigis kõnealuses valdkonnas kehtestatavate uute seaduste eelnõusid, eesmärgiga teha kindlaks häid

[10] dokumendihalduse tsükkel (*DLM= Document Lifecycle Management*)

tavasid, eriti dokumentide ja säilikute haldamise ja juurdepääsu nõuete osas.

– seostama andmeid arhiiviseaduse ja muude asjaomaste õigusaktide kohta riiklikul ja ühenduse tasandil ning soodustama sellist konsulteerimist, ehitades üles andmebaasi õigusaktide leviku soodustamiseks. Seda andmebaasi võib hooldada liikmesriigi rahvusarhiivi teenistus.

(5) Meetmete võtmine arhiividokumentide varguse vältimiseks.

– tegevuskava ja ühise juhendi väljatöötamine liikmesriikide arhiiviteenistuste poolt, mis võimaldab teabe- ja heade tavade vahetust võitlusel arhiividokumentide varastamise vastu ning edendab varastatud dokumentide taastamist.

B. Liikmesriigid ja liidu institutsioonid peaksid ühiselt edendama prioriteetsete meetmete juurutamist, mis on kindlaks määratud 2004. aasta juuni "Aruandes arhiivindusest laienenud Euroopa Liidus“, ning millele viidatakse käesoleva soovituse punktis A. Nende meetmete juurutamine ei oma eeldatavalt mõju liidu eelarvele.

C. Tuleks moodustada Euroopa arhiivirühm, kuhu kuuluvad liikmesriikide ja liidu institutsioonide eksperdid, et tagada koostöö ja koordineeritus üldistes küsimustes, mis käsitlevad arhiivindust, ning nende tööde jätkamisel, millele on osutatud 2004. aasta juuni „Aruandes arhiivindusest laienenud Euroopa Liidus“, eriti prioriteetsete meetmete osas, millele viidatakse käesoleva soovituse punktis A.

D. Hiljemalt kolme aasta möödumisel käesoleva soovituse avaldamisest peaks Euroopa arhiivirühm esitama eduaruande prioriteetsete meetmete rakendamise kohta, millele osutatakse punktis A.

Brüssel,

*Nõukogu nimel*
*eesistuja*